

Teisė ir asmeninis saugumas

Policija

Nelaimės atvejai

Jeigu norite paskambinti nelaimės atvejų tarnybai, rinkite 999. Iš visuomeninio telefono būdelės šis skambutis yra nemokamas. Taip pat galite naudoti šį numerį iš mobiliojo ryšio telefono net jeigu sąskaita yra tuščia. Šio numeriu galite skambinti policijai, gaisrinės tarnybai, greitajai pagalbai, pakrančių ar kalnų gelbėjimo tarnybom. Numeris naudojamas **tik** nelaimės atveju.

Ką daro policija

Užkerta kelią nusikaltimui ir jį ištiria

Gina gyvybę ir nuosavybę

Bendradarbiauti su bendruomene ir užtikrina gyventojų saugumą

Su bet kokio nusikaltimo auka elgiasi maloniai ir supratingai

Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumos policija (Northern Constabulary)

Policija Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumose bei jos salose priklauso taip vadinamai „Šiaurės rajono policijai (Northern Constabulary). Ši policija priklauso nacionalinei policijai kuri dirba visoje Jungtinėje karalystėje.

Dauguma policijos pareigūnų dėvi juodai baltą uniformą. Juodai baltas languotas raištis juosia uniformos kepurę. Jie visada turi numerį ant peties atvarto ir tapatybės įrodymo kortelę su savimi.

Eismo inspektoriai dėvi juodai balta uniformas. Juostelė, juosianti jų kepures, yra iš geltonų ir juodų langelių.

Eismo inspektoriai atsakingi už automobilių eismo srautų reguliavimą didžiuosiuose miestuose ir kituose Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumų miestuose. Jie užtikrina, kad yra laikomasi automobilių pastatymo taisyklių, ir, jei automobilis stovi netinkamoje vietoje, skiria baudas (a fine).

Kaip pranešti apie nusikaltimą

Jei buvote nusikaltimo liudytojas, turėtumėte apie tai pranešti policijai.

Tačiau tai yra jūsų pasirinkimas – pranešti apie nusikaltimą ar ne. Jeigu jūs pranešite, tai reiškia, kad yra tikimybė jog asmuo, kuris įvykdė nusikaltimą, bus sugautas ir kitam jo nusikaltimui kelias bus užkirstas.

Jeigu pasirinksite nepranešti policijai apie nusikaltimą, net ir tokiu atveju, yra tam tikros organizacijos, kurios jums gali padėti ir patarti. Kad ir kokią sprendimą priimsite, yra gerai su kažkuo apie tai pasikalbėti ir išsakyti kaip jūs jaučiatės. Daugelis žmonių sutinka, kad tai padeda.

Jeigu jūs, kokių nors būdu, buvote paveiktas nusikaltimo, ar pažįstate žmogų kuriam taip nutiko, internetinėje svetainėje apie nusikaltimų aukas Škotijoje [Victims of Crime in Scotland](#) rasite tokią informaciją:

- Pagalba ir patarimai
- Kas nutinka, kai jūs pranešate apie įvykdytą nusikaltimą
- Kas nutinka po to kai jūs pranešate apie įvykdytą nusikaltimą
- Kaip veikia sistema

Ši informacija gali būti parsiončiama šiomis kalbomis: arabų, bengalų, kiniečių, olandų, prancūzų, vokiečių, hindi, italų, pendžabų, ispanų ir urdų.

Kaip pranešti apie nusikaltimą

- Nedelsiant susisiekite su policija telefonu arba nueikite į artimiausia policijos nuovadą. Vietinės policijos nuovados telefono numerį galite rasti telefonų knygoje arba paskambinę Britų Telekomo telefonų informacijos biurui (BT Directory Enquiries) numeriu 118500. Galite paskambinti policijai numeriu 08456 03 33 88 ir paprašyti, kad jus sujungtų su jūsų vietine policijos nuovada.
- Blogiausiu atveju, skambinkite 999 ir teiraukiųs policijos.
- Pasakykite policijai, kad nerimaujate dėl savo ar savo šeimos saugumo, informuokite apie bet kokius sužeidimus ar nuostolius. Perspėkite jeigu jums reikalingas vertėjas.
- Organizacija **Crimestoppers** (nusikaltimo „stabdytojai“ tel. 0800 555 111) - tai registruota labdarinė veikla, dirbanti išvien su policija. Jie priima anoniminius skambučius iš gyventojų, kurie susiję su bet kokia nusikalstama veikla. Jūsų niekada nepaklaus vardo, skambučiai neįrašomi ir jūsų skambutis negalės būti atsektas. Šis skambutis neregistruos jūsų telefono sąskaitos išskaitinėjė. Nusikaltimo „stabdytojams“ galite skambinti bet kuriuo dienos ar nakties metu 24 val. per parą, 7 dienas per savaitę.

Kas nutinka toliau:

Policija ištyrės nusikaltimą ir surinks įrodymus. Kad tai padaryti, jie pasikalbės su jumis apie tai kas nutiko. Jie taip pat gali norėti pakalbėti su jūsų šeimos nariais, draugais ar kaimynais. Tokiomis aplinkybėmis policija būna atidi ir rūpestinga kultūriniais poreikiams ir problemoms.

Kai bus surinkti visi įrodymai, policija nusiųs oficialų pranešimą prokurorui, kuris nuspręs ar kaltinamasis stos prieš teismą ar ne. Policija šito nuspręsti negali, tuo tarpu auka nebegali prašyti, kad byla būtų nutraukta.

Ką gali policija ir kokios yra jūsų teisės

Yra daug teisinių apibrėžimų nusakančių policijos įgaliojimus ir jūsų teises. Tam tikromis aplinkybėmis policija turi teisę jus apklausti ir apieškoti. Pavyzdžiui, jūs esate įtariamas įvykdžius nusikaltimą ar susijęs su nusikaltimu, arba turite su savimi narkotinių medžiagų, arba vairavote automobilį neturėdami vairuotojo pažymėjimo ar apsvaigę nuo alkoholio (tokiu atveju jūsų bus paprašyta padaryti girtumo nustatymo testą). Policijos pareigūnas, nedėvintis uniformos, privalo pateikti savo tapatybę įrodantį dokumentą kai jus sustabdo, apieško ar sulaiko. Taip pat privalo paaiškinti kas vyksta. Jeigu jums pasirodė, kad buvote sustabdytas, apieškotas ar sulaikytas be pagrindo, galite gauti nemokamą ir konfidencialų patarimą dėl savo teisių vietiniame patarimų ir konsultacijų centre.

Kas nutinka jeigu jus sulaiko policija

Jeigu policija įtaria, kad jūs padarėte teisės pažeidimą ar buvote įtrauktas į nusikaltimą, kurio pasekoje galite būti įkalintas, ji turi teisę jus sulaikyti ir apklausti. Sulaikymo atveju jus turi paleisti ne vėliau kaip po 6 val. nuo sulaikymo pradžios, arba anksčiau jeigu nelieka jokie pagrindo jus įtarti, arba jūsų arešto atveju.

Areštas – tai pirmas žingsnis link teismo proceso būti teisiamam dėl įvykdyto nusižengimo. Tai gali būti suėmimas ir uždarymas į kalėjimą iki teismo. Galite būti suimtas jeigu jūs:

- dalyvavote nusikaltime; ar
- esate kaltinamas akivaizdžių ir patikimų liudytojų, kad buvote pastebėtas atliekant nusikaltimą; ar
- buvote pastebėtas bėgant iš vykdomo nusikaltimo vietos; ar
- sukėlėte grėsmę visuomenei; ar
- nesilaikėte visuomeninio elgesio normų.

Vos tik esate apkaltintas įvykdžius nusikaltimą, neprivalote policijai ką nors sakyti ir turite teisę tylėti, jeigu pageidaujate. Jums padarius bet koki pareiškimą, tai bus užfiksuota ir gali būti panaudota prieš jus kaip įrodymas. Jeigu esate sulaikytas ir laikomas policijos nuovadoje, turite teisę į advokatą ir teisę informuoti vieną asmenį apie jūsų sulaikymą be atidėliojimo.

Nusiskundimai dėl policijos

Jeigu manote, kad policijos pareigūnas elgėsi netinkamai tarnybos metu ar įvykdė nusižengimą, jūs galite:

- parašyti policijos viršininkui; ar
- pateikti detales bet kurioje policijos nuovadoje (bet kuriam policijos pareigūnui); ar

- paprašyti advokato, Škotijos parlamento nario ar vietinio tarybos nario imtis atitinkamų priemonių; ar
- susisiekti su prokuroru jei paaiškėtų, kad pareigūnas pažeidė teisę.

Jūsų vietinis konsultacijų biuras – [Citizens Advice Bureau](#), gali parūpinti anksčiau paminėtų žmonių vardus bei adresus jūsų gyvenamoje teritorijoje.

Pagalba aukai

Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumų pagalba aukai – [Victim Support Highland](#) teikia praktinius patarimus, moralinę paramą bei pagalbą nusikaltimo aukoms. Organizacija (Victim Support Highland) taip pat padės susisiekti su kitais, galinčiais jums pagelbėti, žmonėmis.

Telefonas 0845 226 5014 arba el. adresas contact@victimsupporthighland.com

Rasistinis priekabiavimas/užgauliojimas

Rasistinis priekabiavimas/užgauliojimas reiškia, kad kažkas jums trukdo, grasina ar neteisingai elgiasi dėl jūsų rasės, odos spalvos ar tautybės. Tai gali sietis su jūsų gimimo vieta, kur jūs gyvenote prieš atvykdami į Škotiją, jūsų religinėm pažiūrom, jūsų etniniu fonu ar netgi jūsų kalba.

Bet koks užgauliojimas, grasinimas ar užpuolimas šiuo (rasiniu) pagrindu yra neteisėtas. Tai gali būti susiję su jumis pačiu, jūsų šeima, vaikai, draugais ar jūsų bendruomene. Tai gali nutikti kaime/mieste kuriame jūs gyvenate, jūsų namuose, mokykloje ar darbe. Tai yra nepriimtina bet kurioje iš suminėtu situacijų.

Jei taip nutinka, ką jūs galite padaryti

Rasistinis priekabiavimas/užgauliojimas turi būti praneštas policijai kaip bet koks kitas nusikaltimas. Jūsų skundas bus ištirtas kaip rasistinis incidentas/nusikaltimas arba religinio priekabiavimo incidentas/nusikaltimas. Jūs taip pat galite kreiptis į [Victim Support Scotland](#) nemokamos ir konfidencialios pagalbos, jeigu norite pranešti apie nusikaltimą ar tik pasikalbėti.

Jeigu jūsų vaikas patiria užgauliojimus mokykloje, padėsinkite jį pasakyti apie tai mokytojui nedelsiant. Jeigu vaikas pasisako jums, paskambinkite arba nueikite į mokykla ir pasikalbėkite su mokytoju ir vyriausiu mokytoju. Jei manote, kad reikalas rimtas, praneškite policijai.

Jeigu patiriate užgauliojimus darbe, pasisakykite darbdaviui. Ieškokite pagalbos savo profesinėje sąjungoje, susisiekite su [Victim Support Highland](#) arba praneškite policijai.

Buitinis užgauliojimas

Buitinis užgauliojimas – tai nusikaltimas kuris liečia individus, šeimas, bendruomenes ir visuomenę. Šis nusikaltimas gali būti tiek fizinis kontaktas, tiek moralinis ar seksualinis priekabiavimas. Tai gali būti artimi žmonės (įskaitant tos pačios lyties partnerystę) ir nusikaltimas gali būti įvykdytas namuose ar bet kurioje kitoje vietoje. Dageliu atveju toks santykis įvyksta tarp partnerių, sutuoktinių, sugyventinių ar buvusių partnerių.

Jeigu jus ar jūsų pažįstami žmonės kenčia nuo buitinių užgauliojimų, galite susisiekti su policija, arba moterų pagalbos tarnyba, kurie padės surasti paramą ir suteiks reikalingą informaciją, ar nukreips ten kur ją galėsite gauti. Galite paskambinti nacionalinei pagalbos linijai nemokamu telefonu **0800 0271234**.

Taipat galite susisiekti su žemiau išvardintomis organizacijomis, kur slaptumas garantuojamas.

Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumų išžagininimų bei priekabiavimų linija.

Suteikia patikimą paramą, informaciją bei patarimą žmonėms, nukentėjusiems nuo seksualinės prievartos ar priekabiavimų.

Adresas: PO Box 10, Dingwall, Ross-shire, IV15 9HA

Pagalbos linija: 0808 800 0123

El. paštas: ral@pabox10.wanadoo.co.uk

Amina

Organizacija "Amina" teikia konfidencialią pagalbą moterims telefonu. Ši paslauga pirmiausiai taikoma musulmonėms moterims, tačiau, moterys, bet kokio tikėjimo/kultūros, gali skambinti esant informacijos ir patarimo poreikiui. Vertimo paslaugos yra teikiamos.

Nemokama pagalbos linija: **0808 8010301**

Adresas:

Muslim Women's Resource Centre

Network House

311 Calder Street

Glasgow

G46 7NQ

Patarimai ir informacija juridiniais klausimais

Teisinė Škotijos sistema

Teisinė sistema Škotijoje turi dvi skirtingas rūšis:

- **civilinė bylos:** ginčai tarp individų ar organizacijų, pavyzdžiui, skyrybos, kontrakto nesilaikymas, ar iškeldinimas iš jūsų namų. Civilinės bylos nagrinėjamos civiliniam teisme.
- **Kriminalinės bylos:** nusikaltimai įvykdyti prieš individus ar organizacijas, pavyzdžiui, vagystė, grasinimas, eismo taisyklių pažeidimas. Kriminalinės bylos nagrinėjamos **kriminaliniam teisme**.

Abi rūšys turi savo atskirus teismus bei sistemas nagrinėti bylas bei apeliacijas.

Jeigu esate reikalingas pagalbos dėl civilinės ar kriminalinės bylos – jeigu esate kaltinamas įvykdžius nusikaltimą ar esate reikalingas pagalbos civiliniame ginče – jums gali prireikti advokato atstovaujančio jus.

Pagalba dėl teisinių išlaidų

Mažas pajamas turintys žmonės, tam tikromis aplinkybėmis, turi teisę į nemokamą advokatą (teisinė pagalba). Teisinė pagalba padeda žmonėms, kurie patys neišgali pasisamdyti advokato, kuris padėtų išspręsti jų problemas.

Jei esate policijos kalėjime, ar esate apkaltintas, galite gauti nemokamą juridinę konsultaciją remiantis advokatų tarnybinės pareigos schema. Jei esate teisme, advokato paskyrimas kis.

Daugiau informacijos šiuo klausimu rasite skyriuje [Help and Advice Section](#).

Kai kurie svarbūs Škotijos įstatymai

Vaikai: yra nusikaltimas apleisti vaiką ir sukelti jam nereikalingas kančias. Tai apima: palikti vaiką vieną, užpulti vaiką, sukelti trūkumą pagrindiniams vaiko poreikiams (maistas, drabužiai, pastogė ir t.t.)

Ginklai: yra nusikaltimas viešoje vietoje nešioti su savimi peilį, kitą ginklą ar šaunamą ginklą, nebent turite policijos leidimą – licenciją.

Alkoholis: yra nusikaltimas parduoti alkoholį parduotuvėje ar bare asmenims iki 18 m. taip pat nusikaltimas pirkti alkoholį iš asmens jaunesnio kaip 18 m. Yra nelegalu vartoti alkoholį daugelyje visuomeninių vietų prižiūrimų vietinės valdžios. Barai ir klubai bei jų darbuotojai turi teisę neįleisti ar neaptarnauti bet kokio asmens. Jeigu jūsų paprašo palikti patalpas turinčias licenciją, turite taip daryti, atsisakymas tai daryti – nusikaltimas.

Narkotinės medžiagos: laikymas bei platinimas daugelio narkotinių medžiagų yra nelegalus. Gydytojo skirti vaistai, kurių negalima nusipirkti be recepto, gali būti priskiriami šiai kategorijai, pavyzdžiui, amfetaminas. Kitiems nelegaliems narkotikams priskiriami kanapės, ecstasy, heroinas, kokainas.

Dėl informacijos bei įstatymų apie narkotines medžiagas susisieki su [Know the Score](#). Jei turite problemų dėl alkoholio ar narkotikų susisieki su Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštųjų alkoholio bei narkotinių priemonių informacijos linija 0844 848 3778 (vietinis tarifas).

Rūkalai: norint pirkti cigaretes ir tabako gaminius turite būti vyresni nei 16.

Rūkymas: Škotijoje yra nusikaltimas rudyti uždaroje viešoje patalpoje ar pastate, visose darbo vietose, tarnybiniuose automobiliuose ir viešajame transporte. Turite paklusti „no smoking(nerūkoma)“ ženklams (paprastai tai apskritimas su perbraukta cigarete), priešingu atveju jūs paprašys išeiti arba galite mokėti baudą.

Smurtinis/užgaulus elgesys: yra nelegalu atlikti bet kokius smurtinius ar užgaulius veiksmus prieš kitus žmones, įskaitant šeimos narius. Yra nusikaltimas įvykdyti ar bandyti įvykdyti seksualinį veiksą prieš kitą žmogų, įskaitant jūsų sutuoktinį/partnerį, be jų sutikimo.

Amžiaus limitas: Škotijoje yra nusikaltimas žmonėms, vyresniems kaip 16 m., įvykdyti ar bandyti įvykdyti seksualinį veiksą prieš asmenis jaunesnius kaip 16 m., net jeigu jie su tuo sutinka. Jeigu abu asmenys jaunesni kaip 16 sutinka su tokiais veiksmu tai vis tiek gali būti laikoma nusikaltimu.

Kadangi turite būti atitinkamo amžiaus prieš atliekant tam tikrus veiksmus, organizacijos/parduotuves ar kitos prekybos vietos gali paprašyti įrodyti jūsų tapatybę.

Vairavimas Jungtinėje Karalystėje

[directgov](#) teikia detalią bei naujausią informaciją apie vairavimą Jungtinėje Karalystėje, įskaitant informaciją apie vairavimą su kitos šalies vairuotojo pažymėjimu ir keitimą jūsų šalies vairuotojo pažymėjimą į Jungtinės Karalystės pažymėjimą.

Norint vairuoti transporto priemonę Jungtinėje Karalystėje turite būti ne jaunesni kaip 17. Yra nusikaltimas vairuoti transporto priemonę be vairuotojo pažymėjimo.

Lengvojo automobilio draudimas

Yra nusikaltimas vairuoti automobilį Jungtinėje Karalystėje be tinkamo draudimo pažymėjimo. Kiekvienas, kuris vairuoja automobilį Jungtinėje Karalystėje, pagal įstatymą turi jį apdrausti nuo „trečiosios šalies“. Draudimas jus apgina finansiškai, jeigu esate susijęs su eismo įvykiu. Draudimo kompanija nagrinės bet kokias pretenzijas pareikštas prieš jus. Yra nusikaltimas, prašant policijos pareigūnui, nepateikti automobilio draudimo pažymėjimo. Jei negalite šito padaryti tuojau pat, privalote

pristatyti dokumentą kaip galima greičiau arba, 7 dienų bėgyje, nunešti jį į policijos nuovadą.

Jūsų automobilio techninė apžiūra arba MOT

Jungtinėje Karalystėje yra nusikaltimas vairuoti transporto priemonę jeigu nėra atlikta apžiūra ir išduotas galiojantis pažymėjimas. Kiekviena transporto priemonė po trijų ar daugiau metų turi praeiti apžiūrą įgaliotoje patikrinimo vietoje ir turi būti išduotas apžiūros pažymėjimas galiojantis 12 mėn. Pažymėjimas turi būti atnaujinamas kas 12 mėn. ir gali būti išduotas tik įgaliotuose automobilių remonto dirbtuvėse.

Jūs privalote pateikti apžiūros pažymėjimą pareigūnui, kai to yra prašoma. Jei negalite šito padaryti tuojau pat, privalote pristatyti dokumentą kaip galima greičiau arba, 7 dienų bėgyje, nunešti jį į policijos nuovadą.

Internetinėje svetainėje [Directgov website](#) rasite visa naujausią informaciją apie MOT.

Transporto priemonės mokesčiai

Jeigu esate automobilio savininkas, privalote jį užregistruoti [Driver and Vehicle Licensing Authority\(DVLA\)](#). Jūs privalote nupirkti metinio mokesčio ženklą 6 ar 12 mėnesių ir laikyti jį gerai matomoje, priekinio transporto priemonės stiklo, vietoje. Dauguma žmonių įsigyja metinio mokesčio ženklą pašto skyriuje. Yra nusikaltimas vairuoti transporto priemonę be metinio mokesčio ženklo ar vairuoti su ženklu, kurio galiojimas pasibaigęs.

Daugiau sužinosite svetainėje [Directgov website](#)

Kelių sauga

Detalesnė informacija apie saugų vairavimą bei baudas už greičio viršijimą, motociklų ir mopedų pažymėjimų reikalavimus gali būti rasta [Highway Code](#).

Interneto svetainėje [THINK!road safety website](#) yra daugiau informacijos apie saugų vairavimą.

Visados būkite prisisekę saugos diržą

Jei saugos diržai yra įmontuoti į automobilį, vairuotojas ir keleiviai privalo juos segėti.

Papildomos taisyklės skirtos vaikams. Vaikai iki trijų metų, keliaujantys priekinėje automobilio sėdynėje, privalo sėdėti specialiai tam įrengtoje uždaroje kėdutėje, atitinkančioje vaiko svorį. Jeigu kėdutė įrengta priekinėje, bet ne galinėje sėdynėje,

tuomet vaikai iki trijų metų privalo sėdėti toje kėdutėje. Automobilio vairuotojas atsakingas, kad visi vaikai iki 14 metų segētu saugos diržus. Papildomai taisyklės nurodo, kad kėdutė įrengta priekinėje sėdynėje, taip, kad vaiko nugara būtų atgręžta į priekinį automobilio langą ir priešais avarinės apsaugos pagalvę, **NEGALI BŪTI** naudojama, nebent apsaugos pagalvė išformuota.

„Uždara vaiko kėdutė“ (Child Restraint) – tai sutartinas terminas įstatymų leidime dėl saugos diržų vaikams, vaikų sėdynių, paaukštintų sėdynių ar paaukštintų pagalvių.

Lentelė apačioje yra naudingas vadovas:

	Priekinė sėdynė	Sėdynė atgręžta nugara į priekinį automobilio stiklą (rear-facing)	Kas atsakingas
Vairuotojas	Saugos diržą PRIVALOMA dėvėti		Vairuotojas
Vaikas iki 3 metų*	Vaikiška kėdutė yra PRIVALOMA*	Vaikiška kėdutė yra PRIVALOMA* . Jeigu tokios nėra taxi automobilyje, vaikas gali keliauti kėdutės nevaržomas.	Vairuotojas
Vaikas amžiaus nuo trečiojo iki 12-jo gimtadienio, arba iki 135 cm ūgio**	Vaikiška kėdutė yra PRIVALOMA***	Jeigu saugos diržas įrengtas, vaikiška kėdutė yra PRIVALOMA . Turite naudoti suaugusiųjų diržą, jeigu vaikiškos kėdutės nėra: <ul style="list-style-type: none"> - turinčiame leidimą taxi ar privačiame taxi automobilyje; - važiuojant trumpą atstumą, kai priešastis netikėta ir būtina; - kur dėl dviejų kėdučių trečioji netelpa. 	Vairuotojas
Vaikas, didesnis kaip 135 cm, arba 12-13 metų.	Jeigu įrengtas, saugos diržas yra PRIVALOMAS	Jeigu įrengtas, saugos diržas yra PRIVALOMAS	Vairuotojas
Suaugęs keleivis (nuo 14 m.)	Jeigu įrengtas, saugos diržas yra PRIVALOMAS	Jeigu įrengtas, saugos diržas yra PRIVALOMAS	Keleivis

*vaikas iki trijų metų **PRIVALO** naudoti kėdutę atitinkančią jo svorį visuose automobiliuose, furgonuose, prekinėse transporto priemonėse. Išimtis galinė taxi sėdynė. Kitaip vaikai keliauti negali.

**Pavyzdys. Septynmetis vaikas, kurio ūgis 140 cm. yra per sunkus vaikiškai kėdutei ir gali naudoti suaugusiųjų saugos diržą. Dvylikametis, 130 cm. ūgio vaikas, ties amžiaus limitu riba, gali naudoti suaugusiojo diržą.

*** Jei priekyje nėra saugos diržų, vaikas iki 135 cm. ūgio (t.p. iki 12 m.) negali keliauti priekyje.

Daugiau informacijos rasite [Highway Code](#)

Kitas naudingas šaltinis gali būti rastas svetainėje [Directgov website](#)

Kaip elgtis auto įvykiu metu

Jei esate susijęs su auto įvykiu, privalote sustoti. Jei yra nuostolių ar kas nors sužeistas, jūs turite pateikti:

- savo vardą ir adresą
- vardą ir adresą savininko (jei ne vairuotojas)
- automobilio registracijos numerį

Kaip išvengti auto įvykiu

Dažniausiai auto įvykiai nutinka dėl greičio viršijimo. Beveik du trečdaliai nelaimių, kuriuose žūsta ar sužeidžiami žmonės, nutinka keliuose, kuriuose greičio limitas yra 30 m/val. (48 km/val). Laikykitės šio apribojimo visą laiką.

Nevairuok neblaivus ar veikiamas narkotinių medžiagų

Yra nusikaltimas vairuoti transporto priemonę, kai alkoholio kiekis kraujyje, kvėpavime ar šlapime viršija limitą. Nėra saugaus orientyro kuris apibrėžtų kiek galite išgerti ir neviršyti leistino limitu. Geriausias patarimas: nevairuok išgėręs.

Medicina ir vairavimas

Atminkite, kad kai kurie medikamentai gali turėti įtakos vairavimui. Perskaitykite naudojimo instrukciją atidžiai ir, jei kyla abejonių, pasikonsultuokite su gydytoju ar vaistininku. Vairuoti veikiamam medikamentų - tai toks pat nusikaltimas kaip vairuoti išgėrus ar apsvaigus nuo narkotikų.

Baudos už transporto priemonės pastatymą

Pavyzdys, transporto priemonė pastatoma neteisėtai, kai vieta skirta kroviniams iškrauti, ties dviguba geltona linija, vietoje skirtoje neįgaliesiems ir autobusų stotelėse. Bauda taip pat skiriama, jeigu automobilis pastatomas gatvėje, nesumokėjus į automatai ir nepalikus bilieto ant transporto priemonės prietaisų skydo.

Jei, grįžus prie transporto priemonės, randate geltoną maišelį pritvirtintą prie transporto priemonės su užrašu „Northern Constabulary Parking Notice“, reiškia, kad jums skiriama 30 svarų bauda. Turite tris išeitis:

1. sumokėti baudą per 21 d.
2. kreiptis raštu adresu nurodytu biliete per 21 d. Tai bus peržiūrėta ir gausite laišką informuojantį jus apie priimtą sprendimą.
3. nuplėškite apatinę kvito dalį ir užpildykite B segmentą „Request for Court Hearing“ (prašymas teismo peržiūrai). Remiantis prašymu, jums bus išsiųstas laiškas su prašymu nurodyti gimimo datą ir vietą. Teismas susisieks su jumis dėl prašymo nagrinėjimo datos.

Jeigu nieko nedarysite, jums bus iškelta teisminė procedūra.

Jei kilo abejonių, klauskite eismo inspektoriaus, jų vaidmuo yra ne nubausti, o padėti.

Naudingos svetainės:

Nusikaltimų aukos Škotijoje www.scottishvictimsofcrime.co.uk

Crimestoppers www.crimestoppersscotland.com

Konsultacijų piliečiams biuras <http://www.citizensadvice.org.uk>

Parama aukai Škotijos šiaurės ir šiaurės vakarų aukštumose

www.victimsupporthighland.com

Žinok limitą www.knowthescore.info.

Directgov <http://www.direct.gov.uk>

Vairuotojų ir transporto priemonių įgaliojimai (DVLA) <http://www.dvla.gov.uk/>

Kelių kodeksas <http://www.highwaycode.gov.uk/>

GALVOK! Kelių saugumas <http://www.thinkroadsafety.gov.uk>